

**PROGRAM OGÓLNOPOLSKIEJ OLIMPIADY HISTORYCZNEJ
NA LATA 2013/2014–2015/2016**

Olimpiada Historyczna ma charakter zawodów indywidualnych realizowanych zgodnie z regulaminem i terminarzem Olimpiady w czasie trzech etapów: szkolnego, okręgowego i centralnego, zróżnicowanych pod względem wymaganego od uczestników zakresu wiedzy i umiejętności.

I. ELIMINACJE I ETAPU (SZKOLNE LUB MIĘDZYSZKOLNE)

Zawody I etapu składają się z eliminacji ustnych oraz pisemnych, polegających na samodzielnym przygotowaniu pracy pisemnej przez uczestników. Zakres i poziom wiedzy oraz umiejętności wymaganych od uczniów biorących udział w zawodach I etapu odpowiada poziomowi wymagań Podstawy programowej przedmiotu Historia dla IV etapu edukacyjnego (zakres rozszerzony), wystarczających do uzyskania oceny bardzo dobrej na zakończenie nauki przedmiotu:

a/ w zakresie wiedzy:

- uczeń zna i rozumie pojęcia i zagadnienia zawarte w Podstawie programowej (zakres rozszerzony);
- opanował materiał zawarty w Podstawie programowej (zakres rozszerzony).

b/ w zakresie umiejętności:

- precyzyjnie posługuje się terminologią historyczną;
- samodzielnie rozwiązuje zadania programowe.

c/ w zakresie postaw:

- wykazuje zainteresowanie przeszłością własnego regionu, kraju;
- posiada system wartości oparty na tradycjach kultury i wzorcach osobowych;
- prezentuje postawę otwartości wobec innych tradycji, szacunku i tolerancji.

A. ELIMINACJE USTNE

W części ustnej zawodów I etapu uczniowie odpowiadają na trzy pytania:

- 1) z zakresu podstawy programowej (zakres rozszerzony) z historii dla szkół ponadgimnazjalnych;
- 2) z zakresu jednej z wybranych specjalności (starożytność, średniowiecze, epoka nowożytna, historia XIX wieku, historia XX wieku, historia parlamentaryzmu w Polsce);
- 3) z zakresu znajomości wybranych lektur (uczeń na etapie szkolnym zobowiązany jest do przeczytania co najmniej 3 lektur wybranych z wykazu przygotowanego przez Komitet Główny).

B. ELIMINACJE PISEMNE

Eliminacje pisemne zawodów I etapu polegają na samodzielnym przygotowaniu przez uczniów pracy na jeden z 7 tematów (opublikowanych na stronie internetowej Olimpiady Historycznej w dniu wskazanym w terminarzu Olimpiady) odpowiadających następującym specjalnościom: 1) starożytność, 2) średniowiecze, 3) epoka nowożytna, 4) historia XIX wieku – do 1918 r., 5) historia XX wieku – po 1918 r., 6) historia parlamentaryzmu w Polsce, 7) historia regionu. Uczeń w czasie podanym w terminarzu Olimpiady opracowuje temat. Praca, nie licząc ewentualnej strony tytułowej, nie może przekraczać 10 stron znormalizowanego wydruku komputerowego (maks. 20 tys. znaków ze spacjami, czcionka

Times New Roman, 12, interlinia 1,5, marginesy 2,5 cm). W pracy muszą zostać wykorzystane lektury historyczne (pod pojęciem lektury rozumie się monografie naukowe, popularnonaukowe, artykuły z czasopism historycznych – naukowych i popularnonaukowych), których wykaz musi być załączony w postaci bibliografii umieszczonej na dodatkowej stronie. Praca pisemna powinna wykazać umiejętność samodzielnego gromadzenia informacji, analizy źródeł oraz konstruowania dłuższej wypowiedzi, a także samodzielnej oceny problemu. W zakresie wiadomości powinna wykazać znajomość różnych relacji i ocen historiografii. Prace oceniane są przez ekspertów powołanych przez Komitety Okręgowe, którzy dokonują oceny pracy pisemnej w skali od 1 do 6, wraz z uzasadnieniem i komentarzem na karcie oceny. Prace niespełniające wymogów formalnych będą dyskwalifikowane. Ocen dobrej plus, bardzo dobrej lub celującej, umożliwiających kwalifikację do II etapu, nie mogą uzyskać prace zawierające istotne błędy merytoryczne.

II. ELIMINACJE II ETAPU (OKRĘGOWE)

Eliminacje II stopnia obejmują część pisemną i ustną. Zakres i poziom wiedzy oraz umiejętności uczniów zakwalifikowanych do etapu III odpowiadają wymaganiom Podstawy programowej przedmiotu Historia niezbędnym do uzyskania oceny celującej na zakończenie nauki historii (zakres rozszerzony) w szkole ponadgimnazjalnej:

a) w zakresie wiedzy:

– uczeń zna i rozumie pojęcia i zagadnienia wykraczające poza obowiązkowe wymagania programowe (zakres rozszerzony);

– interesuje się nowymi osiągnięciami nauki historycznej.

b) w zakresie umiejętności:

– posługuje się bogatym słownictwem i terminologią charakterystyczną dla nauki historycznej;

– umie korzystać w sposób krytyczny z różnorodnych źródeł historycznych;

– umie powiązać problematykę historyczną z zagadnieniami społecznymi poznanymi na innych lekcjach;

– umie analizować dzieje własnego regionu i kraju w powiązaniu z dziejami powszechnymi.

c) w zakresie postaw:

– wykazuje zainteresowanie przeszłością własnego regionu, kraju;

– posiada system wartości oparty na tradycjach kultury i wzorcach osobowych;

– prezentuje postawę otwartości wobec innych tradycji, szacunku i tolerancji;

– prezentuje własne poglądy nt. tradycji i dziedzictwa kulturowego oraz potrafi skutecznie ich bronić;

– wykazuje poszanowanie dla odmiennych sądów i opinii.

A. ELIMINACJE PISEMNE

W części pisemnej uczniowie piszą wypracowanie na jeden z 6 tematów ustalonych przez Komitet Główny dla wszystkich okręgów i obejmujących następujące specjalności: 1) starożytność, 2) średniowiecze, 3) epoka nowożytna, 4) historia XIX wieku – do 1918 r., 5) historia XX wieku – po 1918 r., 6) historia parlamentaryzmu w Polsce. Eliminacje pisemne trwają 180 minut.

Oceny najwyższe: dobry plus, bardzo dobry i celujący, mogą uzyskać prace bez istotnych błędów merytorycznych. Muszą one zawierać samodzielną analizę i ocenę problemu postawionego w temacie, a ich autorzy powinni wykazać się znajomością różnych źródeł informacji, opinii i ocen historiografii. Uczniowie powinni wykazać się umiejętnością selekcji i syntezy materiału oraz konstruowania dłuższych form wypowiedzi. Prace pisemne na II etapie oceniane są przez eksperta i Przewodniczącego Komitetu Okręgowego, którzy dokonują oceny pracy pisemnej w skali od 1 do 6, wraz z uzasadnieniem i komentarzem na karcie oceny.

B. ELIMINACJE USTNE

Do eliminacji ustnych zawodów II etapu zostają zakwalifikowani uczniowie, którzy z pracy pisemnej uzyskali ocenę co najmniej dobrą. W części ustnej uczniowie odpowiadają na pytania:

1. z zakresu wybranej specjalności (do wyboru: 1) starożytność, 2) średniowiecze, 3) epoka nowożytna, 4) historia XIX wieku – do 1918 r., 5) historia XX wieku – po 1918 r., 6) historia parlamentaryzmu w Polsce);
2. z zakresu podstawy programowej (zakres rozszerzony);
3. z zakresu lektur przygotowanych na etap szkolny i okręgowy (przynajmniej 5 lektur, 3 lektury z wykazu Komitetu Głównego, 2 lektury zaproponowane przez ucznia).

III. ELIMINACJE III ETAPU (CENTRALNE)

Zakres i poziom wiedzy oraz umiejętności laureatów i finalistów eliminacji III stopnia wykracza poza wymagania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu historia (IV etap edukacyjny, zakres rozszerzony). Zawężone do wybranej przez uczestnika specjalności, zadania III etapu odpowiadają poziomowi wymagań (efektów kształcenia) określonych w standardach kształcenia dla studiów I stopnia dla kierunku historia:

a) w zakresie wiedzy:

- uczeń zna i rozumie pojęcia i zagadnienia z zakresu wybranej specjalności na poziomie treści nauczanych na studiach I stopnia kierunku historia;
- uczeń ma świadomość istnienia różnych opinii i dyskusji naukowych na temat zagadnień z zakresu wybranej specjalności.

b) w zakresie umiejętności:

- posługuje się słownictwem i terminologią właściwą dla naukowego opisu treści z zakresu wybranej specjalności;
- umie interpretować teksty źródłowe w języku polskim i wykorzystywać je w sposób krytyczny odwołując się do szczegółowej wiedzy z zakresu wybranej specjalności.

c) w zakresie postaw:

- uczeń jest świadomy swoich obowiązków wobec ojczyzny wynikających z posiadania głębokiej wiedzy historycznej;
- uczeń darzy szacunkiem tradycję i dziedzictwo kulturowe, potrafi określić ich wartość i unikalność;
- uczeń wykazuje postawę gotowości do podjęcia aktywnych działań na rzecz ochrony i promocji dziedzictwa historycznego.

Eliminacje etapu III (centralnego) obejmują:

- 1) przygotowanie pracy pisemnej z historii na jeden z siedmiu podanych tematów (uczeń pisze pracę zgodnie z deklarowaną specjalnością) ustalonych przez Komitet Główny. Oceniający (dwóch specjalistów danej dziedziny oraz przewodniczący Komitetu Głównego) wskazują w recenzji na wartość pracy, biorąc pod uwagę następujące kryteria: samodzielność i oryginalność ujęcia, umiejętność analizy i oceny problemu, poprawność merytoryczną, konstrukcyjną i językową, a także znajomość różnych opinii i ocen historiograficznych. Oceny najwyższe: dobry plus, bardzo dobry, celujący, mogą uzyskać jedynie prace spełniające ww. kryteria;
- 2) pisemną interpretację wskazanych tekstów źródłowych (zgodnych z deklarowaną przez uczestnika Olimpiady dziedziną historii) – ocenianą przez dwóch specjalistów oraz przewodniczącego Komitetu Głównego;
- 3) ustne odpowiedzi na dwa pytania z wybranej przez uczestnika specjalności oraz pytania nt. zgłoszonych przez niego ośmiu lektur (monografii naukowych, popularnonaukowych, artykułów, 5 lektur z wykazu Komitetu Głównego, 3 lektury zaproponowane przez ucznia). Egzamin ustny odbywa się przed komisją trzyosobową.